

Rechtvaardige belastingen

De groep van tien

Kent u het verhaal van de tien mannen die elk middag samen uit gaan eten en de rekening van 100 euro betalen volgens een verdeling die gebaseerd is op hun individuele financiële draagkracht? De tien mannen kenden elkaar zeer goed en konden bijgevolg de onderlinge inkomenspositie min of meer perfect inschatten. Die situatie leidde ertoe dat de groep ermee akkoord ging dat de drie minst gegoede niets moesten betalen. De vierde rijkste betaalde 2 euro, de vijfde 4 euro, de zesde 7 euro, de zevende 9 euro, de achtste 13 euro, de negende 20 euro en de rijkste van de tien betaalde 45 euro. Samengeteld maakte dit 100 euro en dat was elke middag net genoeg om te kunnen vermijden dat men vriendelijk gevraagd zou worden om de spreekwoordelijke afwas te doen. Zo ging dat een hele tijd goed tot op een dag de restaurantuitbater op het idee komt om de groep van tien te belonen voor hun trouw. Hij geeft ze voortaan 20 euro korting op het totaalbedrag.

Tabel 1 – Tien mannen op stap: Wie betaalt de rekening?

Mannen	Bijdrage in euro	Na korting	Verschil
1	0,0	0,0	0,0
2	0,0	0,0	0,0
3	0,0	0,0	0,0
4	2,0	1,6	0,4
5	4,0	3,2	0,8
6	7,0	5,6	1,4
7	9,0	7,2	1,8
8	13,0	10,4	2,6
9	20,0	16,0	4,0
10	45,0	36,0	9,0
SOM	100,0	80,0	20,0

Deze meevaller stelt de groep echter voor een complex herverdelingsprobleem. Wie krijgt hoeveel terug? Een eerste mogelijkheid was om het bedrag van 20 euro gelijk te verdelen zodoende iedereen 2 euro korting zou krijgen. Maar dat zou betekenen dat de vier armste geld zouden krijgen om 's middags te gaan eten? Een tamelijk absurd idee. Na heel wat ingewikkelde berekeningen en veel over en weer gediscussieer, werd uiteindelijk overeengekomen dat de korting van 20 euro zal worden verdeeld à rato van de oorspronkelijk betaalde bijdrage. Voor de drie armste van de groep veranderde er niets. De vierde rijkste betaalt voortaan nog 1,6 euro. Hij betaalde oorspronkelijk 2% van het totale bedrag en krijgt aldus 2% van 20 euro korting wat neerkomt op 0,4 euro korting. Hetzelfde principe werd voor de anderen toegepast (zie tabel 1) en alzo tellen alle bijdragen mooi op tot het verschuldigd bedrag van 80 euro.

En zo leek alles peis en vree. Of toch niet. Want na enkele dagen begon de vierde te mokken dat hij slechts een heel beperkt deel van de korting had gekregen terwijl nummer tien met het leeuwendeel aan de haal gaat. Dat was voor nummers vijf, zes en zeven het sein om soortgelijke opmerkingen te ventileren. Er ontstond heibel in de groep van tien en finaal leidde de heisa ertoe dat de rijkste van het gezelschap op een bepaalde dag niet meer komt opdagen. Tot hun grote verbazing stellen de negen overgebleven mannen die middag vast dat ze niet genoeg geld op zak hebben om de rekening te betalen.

Onze personenbelasting

Wat heeft dit verhaal nu van doen met onze dagelijkse socio-economische realiteit? De verdeling van de betaalde bijdragen in tabel 1 is uiteraard niet toevallig gekozen. Ze is nagenoeg perfect in overeenstemming met de verdeling van de bijdragen in onze eigen personenbelasting wanneer uitgesplitst over decielen (kolom 'aandeel' in tabel 2). We baseren ons daartoe op cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek voor het jaar 2004 (aanslagjaar 2005). Tijdens dat jaar betaalden alle Belgen (5.744.682 aangevers) samen 32,17 miljard euro aan personenbelasting op een totaal belastbaar netto-inkomen van 137,78 miljard euro. Dat leverde een gemiddelde aanslagvoet op van 23,4%. De 10% laagste inkomens – het zogenaamde eerste deciel – betaalde bijna geen belastingen aangezien hun gemiddeld netto belastbaar inkomen (bijna 5.000 euro) onder het belastingvrije minimum lag. Dat geldt ook in grote mate voor het tweede deciel. Voor het derde deciel met inkomens rond de grens van 12.000 euro netto belastbaar inkomen geldt een aanslagvoet van 2,3% maar de bijdrage tot het totaal van alle belastingsinkomsten lag met 0,21% een heel stuk lager. De 30% armste aangevers brengen nauwelijks 1% van de totale inkomensbelastingen op. Die bijdrage wordt pas vanaf het zesde deciel substantieel. Opvallend is dat het 10^e deciel meer dan 45% van alle opbrengsten in de personenbelasting ophoestte. De 30% rijkste aangevers van ons land komen tot een aandeel van 78,3%.

Tabel 2 – Personenbelasting in België (2005)
Totaal betaald bedrag per deciel

Deciel	Bovengrens	Bedrag betaald	Aandeel	Aanslagvoet
1	4.909	22.415	0,0	0
2	9.677	66.566.439	0,2	1,5
3	12.001	140.795.604	0,4	2,3
4	14.860	603.917.504	1,9	7,9
5	18.139	1.182.880.498	3,7	12,5
6	21.816	2.055.440.006	6,4	17,9
7	26.457	2.925.551.361	9,1	21,2
8	34.146	4.186.444.989	13,0	24,3
9	47.834	6.343.473.296	19,7	27,5
10	–	14.673.698.696	45,6	33,9
		32.178.790.808	100,0	23,4*

Bron: NIS

* gemiddelde

VKW Metena
Sneeuwbeslaan 20
2610 Wilrijk
T 03 829 25 20
F 03 825 09 41
vkw.metena@vkw.be
www.vkwmetena.be

maatschappelijke zetel
VKW Denktank vzw
Sneeuwbeslaan 20
2610 Wilrijk

De statistieken van het NIS bevatten nog heel wat andere interessante gegevens die een licht werpen op de socio-economische achtergrond van onze samenleving. We geven er enkele. In het deciel met de 10% laagste inkomens zitten 12.466 alleenstaande mannen en 15.820 alleenstaande vrouwen zonder bedrijfsinkomen. Het aantal fiscale gezinnen zonder bedrijfsinkomen ligt met 3.657 een heel stuk lager maar toch moeten 616.882 fiscale gezinnen het stellen met slechts één bedrijfsinkomen tegenover 1.510.275 met twee bedrijfsinkomens. De gezinnen met twee bedrijfsinkomens hijsen zich op tot de hogere decielen. Uitzonderingen zijn diegenen die zonder bedrijfsinkomen toch tot de rijkere decielen behoren. Van de 10% rijkste aangevers hadden 641 geen bedrijfsinkomsten. Zij mogen aldus min of meer beschouwd worden als renteniers.

Conclusie

De moraal van het verhaal moge duidelijk wezen maar laten we vooreerst een aantal misverstanden vermijden. Wij zijn niet van mening dat de rijken in ons land te veel belasting betalen en de armen te weinig. Uit de cijfers blijkt dat er te veel alleenstaanden en fiscale gezinnen moeten rondkomen met een laag inkomen. Ook hebben nog te veel mensen helemaal geen beroepsinkomen. Daarom zijn we van mening dat er een belastingkrediet voor loontrekkenden moet worden ingevoerd zodat kleinverdieners effectief belasting kunnen terugkrijgen wanneer hun inkomen lager uitvalt dan het belastingvrije minimum (Cf. negatieve belasting). In de analogie met de parabel van de tien mannen houdt dit in dat de drie armste inderdaad geld terugkrijgen. In combinatie met het verder optrekken van dit belastingvrije minimum heeft het belastingkrediet voor loontrekkenden volgens ons twee bijkomende voordelen. Het is ten eerste een bijkomende impuls voor onze economie die dit hard nodig heeft. Ten tweede, het bezorgt ons vlijmscherpe wapens om de zeer nefaste werkloosheidsvallen uit te schakelen.

Het cruciaal punt is uiteraard dat we niet genoegzaam mogen worden. Uiteraard wil iedereen altijd meer en dat bepaalde groepen in onze maatschappij beduidend meer verdienen dan de rest wordt vlug als onrechtvaardig ervaren. We vergeten echter te gemakkelijk dat ons progressief belastingstelsel zorgt voor een veel genuanceerder beeld. Bovendien moeten we als maatschappij durven aanvaarden dat de meest creatieve en productieve krachten onder ons niet alleen moeten worden afgerekend op hun inkomen maar ook op hun bijdrage tot het wel en wee van de samenleving. Die bijdrage beperkt zich niet tot de betaalde belastingen maar manifesteert zich ook via meer economische groei dankzij de innovatieve en creatieve capaciteiten van schaars talent. We moeten ons ervoor behoeden de creatiefste elementen in onze economie niet te verjagen op een moment dat we hen het meest nodig hebben.

Geert Janssens